

**ADAPTACJA SPOŁECZNA WYCHOWANKÓW
PLACÓWEK
OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH**

OPRACOWAŁA: EDYTA STALMIRSKA-NAZOREK

2008

Rozwój cywilizacji i postęp społeczno - gospodarczy, któremu towarzyszy szybkie tempo życia powoduje wzrost liczby różnego rodzaju zaburzeń w zachowaniu oraz wzrost przestępczości.

Wielu młodych ludzi nie otrzymuje dostatecznego wsparcia ze strony rodziny, także szkoły.

Patologia społeczna, przestępczość, uzależnienia, zaburzenia psychiczne są końcowym etapem długiego procesu zaburzeń rozwoju osobowości szczególnie u młodego człowieka.

Problem skutecznego postępowania z młodzieżą zagrożoną demoralizacją jest problemem badań i analiz pedagogów, psychologów oraz przedstawicieli innych dziedzin nauki, organizacji lub instytucji.

We współczesnym systemie nastąpiły zmiany. Celem oddziaływań wychowawczych jest wszechstronne poznanie wychowanka, jego uzdolnień, skłonności i zainteresowań oraz eliminowanie wadliwych postaw i kształtowanie ich w pożądanym kierunku oraz współpracy ze szkołą lekarzem, psychologiem, psychiatrą, a także przygotowanie do usamodzielnienia się wychowanka przez współpracę z jego rodziną lub władzą opiekuńczą. Konieczne jest szukanie coraz to nowych sposobów powrotu do życia zgodnego z normami moralnymi, akceptowanymi przez ogół społeczeństwa.

CELE I ZADANIA

Zadaniami jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego, przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia (na miarę ich możliwości), zgodnego z normami społecznymi oraz do samodzielności zawodowej. Zadania te realizowane są poprzez:

1. Zintegrowaną działalność dydaktyczną, opiekuńczą i wychowawczą.
2. Przygotowanie do pracy zawodowej w ramach funkcjonujących norm kształcenia zawodowego.
3. Organizowanie udziału w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym środowiska.
4. Kontakt z rodzicami (opiekunem prawnym) w celu jednomyślnego oddziaływania wychowawczego.
5. Umożliwienie wychowankom podtrzymania tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej stosownie do woli rodziców lub prawnych opiekunów.

Kierunki działania w pracy wychowawczej, dydaktycznej i opiekuńczej dotyczą:

- oddziaływań wychowawczych, które mają za zadanie ukazywanie konkretnych zagrożeń i sankcji prawnych, będących konsekwencją popełnionego przestępstwa lub lekkomyślnego postępowania,
- przygotowanie procesu usamodzielnienia.

Prowadzenie badań diagnostycznych wychowanków nowo przybyłych i sprawiających szczególne trudności wychowawcze, ustalenie optymalnych metod postępowania z nimi, opracowywanie okresowych opinii o wychowankach.

Oddziaływania dotyczą również wzmożonej kontroli nad wychowankami nowoprzyjętymi i głębiej zdemoralizowanymi w celu ochrony pozostałych przed negatywnymi wpływami.

Wychowankowie pochodzą z rodzin niewydolnych wychowawczo o znamionach patologii społecznej. Wszystkie trzeba uznać za osoby głęboko zaniedbane wychowawczo i środowiskowo. Wszystkie mają niezaspokojoną w znacznym stopniu potrzebę miłości, przynależności bezpieczeństwa i akceptacji.

Większość rodzin podopiecznych dotknięta jest patologią społeczną. Niemal we wszystkich rodzinach nadużywa się alkoholu. Część wychowanek pochodzi z rodzin kryminogennych, w których jeden z rodziców lub rodzeństwa odbywało karę pozbawienia wolności.

Rodzaje patologii w rodzinach wychowanków:

- alkoholizm obojga rodziców,
- alkoholizm jednego z rodziców,
- rodzice karani rodzeństwo karane,
- maltretowanie, molestowanie,
- niewydolność wychowawcza,
- bieda, ubóstwo, bezrobocie.

Struktura rodzin wychowanków:

- rodzina mała (1-3 dzieci),
- rodzina duża (więcej niż 3 dzieci),
- rodzina niepełna,
- rodzina zrekonstruowana,
- konkubinat,
- rodzina zastępcza,
- pólsieroty.

W większości rodzin podopiecznych występuje po kilka elementów wpływających na niekorzystną strukturę rodziny. Następuje tu najczęściej ograniczenie władzy rodzicielskiej lub całkowite jej pozbawienie jednego lub obojga rodziców.

Z powyższych danych wynika, że wychowankowie trafiają dalece zaniedbani i niedostosowani społecznie, konieczne jest więc podjęcie określonych zabiegów wychowawczych, a nawet resocjalizacyjnych.

Pojęcie - resocjalizacja - jako socjalizacja reedukacyjna, której celem jest pozyskanie możliwie trwałych zmian w zachowaniu jednostek czyli pojawiania się zachowań nowych lub ustąpienie zachowań dawnych. Można to ująć inaczej, że socjalizacja młodzieży wykolejonej społecznie musi polegać na „oduczeniu się złego”, nauczaniu postępowania według norm obowiązujących w społeczeństwie. Proces socjalizacji wychowanków w ośrodku przebiega w etapach.

W pierwszym etapie działania wychowawcze zmierzają do adaptacji do nowych warunków życia, wdrażania do wymagań regulaminowych i do życia zbiorowego w grupie rówieśniczej. W tym okresie wychowanek zostaje otoczony szczególną opieką wychowawcy grupy, psychologa, pedagoga. Wychowankowie zostają zapoznani z organizacją życia. W tym też okresie na podstawie dokumentów, obserwacji, indywidualnych rozmów, a także badań psychologicznych i pedagogicznych prowadzonych przez pracowników placówki poznaje się osobowość wychowanka, na ile prawidłowy lub nieprawidłowy jest jego rozwój, jakimi wartościami kieruje się, jakie zna i stosuje normy społeczno - moralne, czy wychowanek jest zdolny do samodzielności, krytycyzmu, do przewidywania skutków własnych zachowań, jaki jest jej poziom dydaktyczny.

Zespół wychowawczy ustala wstępną diagnozę wychowanka, oraz ustala indywidualny tok pracy. Zespół ustala także zalecenia dotyczące postępowania z wychowankiem oraz jakie środki, nagrody czy ewentualne kary będą odnosiły pożądane skutki.

W drugim etapie podejmowane są zabiegi, których celem jest wdrożenie prawidłowych postaw społeczno- moralnych oraz przygotowanie do życia społecznego i pracy. Działania wychowawcze zmierzają do włączenia wychowanków do aktywnego uczestnictwa w życiu grupy, klasy, szkoły i szerszego środowiska. Starania idą w kierunku, aby pobyt dziecka w placówce maksymalnie zbliżony był do warunków poprawnie funkcjonującego domu rodzinnego. Wychowankowie są wdrażani do prac samoobsługowych - utrzymują porządek w pomieszczeniach, piorą bieliznę i odzież, uczą się szycia, gotowania i pieczenia.

Zespół wychowawczy sukcesywnie ocenia efektywność pracy, wprowadzając korekty środków, metod wychowawczych.

W trzecim etapie podejmowane są działania zmierzające do przygotowania wychowanka do samodzielnego życia lub życia w rodzinie własnej, do podjęcia pracy zarobkowej lub dalszej nauki. Przygotowanie to jest obowiązkiem wychowawców grup oraz pedagoga, który zbiera informacje o sytuacji rodzinnej, prawnej, mieszkaniowej i majątkowej, a także nawiązuje kontakty z różnymi instytucjami mogącymi służyć pomocą w miejscu jego zameldowania.

Psycholog ocenia stopień dojrzałości psychicznej wychowanka i jego zdolności do samodzielnego życia oraz wnioskuje o przyznanie odpowiedniej grupy inwalidzkiej. W procesie przygotowania wychowanka do samodzielnego życia, włączają się także inni pracownicy pedagogiczni, pracownik socjalny oraz pracownicy PCPR.

Po opuszczeniu placówki wychowanek, który nauczył się zawodu, ukończył szkołę, podejmuje pracę i pragnie rozpocząć nowe życie. Nie zawsze jest dostatecznie uodporniony na naciski środowiska. W tych przypadkach przyczyna tkwi nie tylko w słabej odporności na zło, ale i w braku właściwego oparcia w środowisku, do którego wraca. Aby więc nie stracić i nie zaprzepaścić wartości osiągniętych drogą zmuszonej i trudnej pracy wychowawczej, niezbędne jest otoczenie byłych wychowanków staranną opieką MOPS, GOPS i PCPR. Badania wskazują na to, że w licznych przypadkach brak opieki jest powodem niedostosowania społecznego. Osoba po opuszczeniu placówki ma duże obawy przed samodzielnym życiem. Stąd pomoc ta jest wręcz niezbędna.